

**Sociální dialog v oblasti strategie hospodářského růstu
průmyslu, dopravy a obchodu ČR
po pandemii COVID 19 do roku 2030**

Praha 2022

(revidováno a doplněno 2/2023)

Ing. Květoslava Kořínková, CSc., Mgr. Josef Domáci

JUDr. Jitka Hejduková, JUDr. Vít Samek

Tato studie je financována na podporu sociálního dialogu a hrazena ze státního rozpočtu dle § 320a písm. a) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů.

Obsah

1. Shrnutí studie.....	3
2. Shrnutí základních informací k přípravě hospodářské politiky ČR do roku 2030 s výhledem do 2050.....	5
3. Programy protipandemických opatření v letech 2020 až 2022.....	8
3.1. Čerpání rozpočtu ČR za rok 2021 až 2022 na programy podpory pandemie COVID 19	10
3.2. Vývoj nezaměstnanosti v ČR	18
4. Národní plán obnovy	19
5. Závěrečná doporučení studie	20
6. Použité zdroje	23
7. Přílohy	24
7.1. Návrhy NERV na snížení výdajů a zvýšení příjmů veřejných rozpočtů v ČR	25
7.2. Naplňování priorit předsednictví České republiky v Radě EU	46

1. Shrnutí studie

Předložená studie navazuje na studii zpracovanou v roce 2021 s názvem „**Sociální dialog v oblasti strategického růstu v průmyslu ČR v návaznosti na dopady epidemie COVID -19**“, která se zabývala dopady krize COVID- 19 na ekonomickou situaci v ČR. Předkládaná studie se soustředí na nově vzniklou situaci v oblasti důsledků vývoje ekonomiky ČR po pandemické krizi COVID 19 v letech 2020-22 a následné problémy v oblasti energetiky, dopravy, výrobě a službách včetně důsledků vzniklých po zahájení speciální vojenské operace Ruské federace na Ukrajině v únoru 2022.

Současně v 2. polovině roku 2022 probíhalo české předsednictví v Radách EU, jehož hlavním úkolem mimo běžnou agendu související s vývojem společného řešení dalšího rozvoje jednotného trhu EU do roku 2030 bylo i řešení problémů vyplývajících ze zahraničně politické situace, ke které došlo na Ukrajině. České předsednictví v Radách EU navazovalo na předchozí aktivity Francie v 1. polovině roku 2022 a předávalo štafetu Švédsku, které bude pokračovat ve funkci předsednické země v Radách EU v 1. polovině roku 2023.

Za dané politické situace je zřejmé, že práce vlády na hospodářské politice ČR do roku 2030 s výhledem do roku 2050 byly přerušeny v důsledku změn souvisejících s pandemií COVID-19, s omezováním dodávek, zejména plynu a nafty, i exportu a importu s Ruskou federací a posílení ekonomické spolupráce s Ukrajinou. Z uvedených údajů proto vyplývá, že jedním z aktuálních východisek pro stávající studii může být dokument vlády ČR **„Naplnování priorit předsednictví ČR v Radě EU“**, který je k dispozici na stránkách www.vlada.cz , bude zpracován a schválen usnesením vlády ČR v lednu 2023. Je uveden v Příloze 1 studie. Materiál sice až na malé výjimky neuvádí výhled společného trhu EU do roku 2030, ale je konstatováním změn aktuálního stavu projednávání důležitých dokumentů EU, ze kterých je možné vycházet při současných úvahách o společném trhu EU v dalším období a tím i důležitých cílech hospodářské politiky ČR v oblasti průmyslu, dopravy, obchodu ČR po pandemii COVID 19.

V rámci studie byla rovněž vzata v úvahu již zpracovaná **„Dopravní politika ČR pro období 2021-27 s výhledem do roku 2050“**, která byla schválena usnesením

vlády ČR č. 259 z 8.3.2021 a umožnila schválení Operačního programu Doprava pro období 2021-27 Evropskou komisí počátkem roku 2022.

Předkládaná Studie rovněž vychází z návrhu NERV (Národní ekonomická rada vlády ČR) na snížení výdajů a zvýšení příjmů veřejných rozpočtů ČR pro rok 2022, který je uveden v příloze č.2. této studie.

Studie podle zadání rovněž uvádí náklady státního rozpočtu spojené se zmírněním ekonomických škod souvisejících s pandemií COVID- 19 v letech 2020–1. polovině roku 2022.

V závěru studie jsou následně uvedena doporučení pro jednání KZPS na Radě hospodářské a sociální dohody související s možnou přípravou a projednáváním hospodářské strategie ČR do roku 2030 s výhledem do rok 2050. Tento dokument je ovšem nutno zpracovat na základě analýzy současného stavu v ČR, ve vazbě na závazky ČR v EU a vývoj společného trhu EU a s výhledem dalšího možného rozvoje českého hospodářství a finančních možností veřejných rozpočtů ČR, tj. i znalosti střednědobého státního rozpočtu na další léta (v současné době podle platných právních norem je tento rozpočet připravován a projednáván pouze na 2 roky).

2. Shrnutí základních informací k přípravě hospodářské politiky ČR do roku 2030 s výhledem do 2050.

Hospodářská politika ČR musí nejen vycházet z vývoje ekonomiky v ČR v uplynulém období, ale rovněž respektovat závazky našeho státu v rámci členství ČR v EU, případně v dalších mezinárodních organizacích, ve kterých je ČR členem, např. OSN a OECD. Ke zpracování závazné hospodářské politiky ČR, kterou by se řídila vláda i Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, dosud od vzniku samostatné ČR nedošlo, i když zejména v posledních 10 letech byla tomuto tématu věnována pozornost. Bohužel politické změny vlád a parlamentu způsobily, že definitivní koncepční dokument s nástroji jeho postupné realizace nebyl nikdy dokončen. Hospodářská politika ČR do roku 2030 byla vypracována v roce 2020 ve spolupráci ministerstva průmyslu a obchodu s Národní ekonomickou radou vlády, ale s ohledem na vývoj situace související zejména s počínající pandemií COVID-19 nebyla vládou ČR projednána a vládou byly pouze odsouhlaseny v roce 2020 Tézé hospodářské politiky s návrhy dalších kroků na dopracování tohoto dokumentu. Následující pandemie COVID 19 a události na Ukrajině v roce 2022 uvedené aktivity zastavily.

Podobně nebyla schválena dříve hospodářská politika České a Slovenské federativní republiky do roku 2000, která měla být podkladem pro následující proces privatizace od počátku devadesátých let.

Jedněmi z mála strategických dokumentů ČR v uplynulém období byly tak dokumenty vyžádané EU pro potřeby plnění společných dlouhodobých cílů EU a návazného střednědobého rozpočtu EU a dílčí dokumenty v oblasti průmyslu, energetiky, dopravy životního prostředí, školství, zaměstnanosti, regionálního rozvoje, zemědělství související zejména s přípravou střednědobých Operačních programů ČR, na kterých se podílí rozpočet EU a ČR.

Pro zpracování jednotlivých částí hospodářské politiky ČR do roku 2030 s výhledem do roku 2050 by proto bylo vhodné využít zkušenosti českého předsednictví v Radách EU v 2. polovině roku 2022, které jsou shrnuty v dokumentu vlády ČR „**Naplňování priorit předsednictví ČR v Radě EU**“ schváleném v lednu 2023 a dává stručnou informaci o připravovaných i

současných právních, koncepčních i ekonomických nástrojích společného trhu EU a zahraniční politiky EU v 10 Radách EU, na jejichž činnosti se podílí jednotlivé ústřední orgány státní správy členských států EU, tedy i ČR. Z uvedeného dokumentu je zřejmé, že jde o následující orgány EU:

1. Rada pro obecné záležitosti zaměřená na problematiku soudržnosti
2. Rada pro zahraniční věci
3. Rada pro hospodářské a finanční záležitosti
4. Rada pro spravedlnost a vnitřní věci
5. Rada pro zemědělství a rybolov
6. Rada pro konkurenceschopnost, zabývající se vnitřním trhem a průmyslem, dále výzkumem a vývojem a v neposlední řadě i vesmírem
7. Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku
8. Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele
9. Rada pro životní prostředí
10. Rada pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport

Z výčtu specializací jednotlivých Rad je zřejmé, že jejich zaměření a výsledky práce cílené na společný trh EU mohou ovlivňovat hospodářskou politiku jednotlivých členských států a je proto nutné tento vliv na naše cíle hospodářské politiky respektovat v souvislosti se závazky vyplývajícími z našeho členství v EU.

Činnost Rad podle čl. 16 Smlouvy o EU je zaměřena na legislativní i rozpočtovou činnost EU a politiky nebo strategie EU umožňující další rozvoj společného trhu. V této oblasti Rady EU úzce spolupracují s Evropským parlamentem.

Uvedený dokument v příloze č. 1 rovněž stručně charakterizuje i řadu jednání souvisejících se změnami jednání vyvolanými v orgánech EU i členských státech EU po zahájení speciální vojenské operace Ruskou federací na Ukrajině.

Problematika průmyslu a vnitřního trhu EU, včetně výzkumu, vývoje a inovací je v působnosti Rady pro konkurenceschopnost uvedené na str. 25-29 Přílohy č.1. V době českého předsednictví se Rada zabývala především posilováním odolnosti vnitřního trhu EU včetně nástroje pro mimořádné situace na tomto trhu, dále problematice surovinové bezpečnosti Evropy a v neposlední řadě agendě ochrany spotřebitele související s **nařízením o obecné bezpečnosti**

výrobků. V oblasti technické harmonizace pak bylo předmětem jednání **nařízení o strojních zařízeních.**

Problematika energetiky a dopravy je v působnosti Rady pro dopravu, telekomunikace a energetiku a je uvedena na str. 29-33 Přílohy č. 1, kde se hovoří o **nařízení Rady k mimořádným opatřením na snížení vysokých cen elektřiny a nařízení Rady o posílení solidarity prostřednictvím lepší koordinace nákupu plynu, přeshraničních výměn plnu a spolehlivých referenčních cen, v neposlední řadě i návrh nařízení, kterým se zavádí mechanismus korekce trhu na ochranu občanů a hospodářství před nadměrně vysokými cenami**. V oblasti dopravy byla pozornost věnována především **dopravní konektivité** související se systémem výstavby sítě vysokorychlostních tratí, rozšíření dopravních koridorů EU na území Ukrajiny a Moldavska a v neposlední řadě i zavádění nízkoemisních alternativních paliv zejména pro silniční dopravu. Rovněž se pokračovalo v jednání o **zavádění inteligentních dopravních systémů v Evropě.**

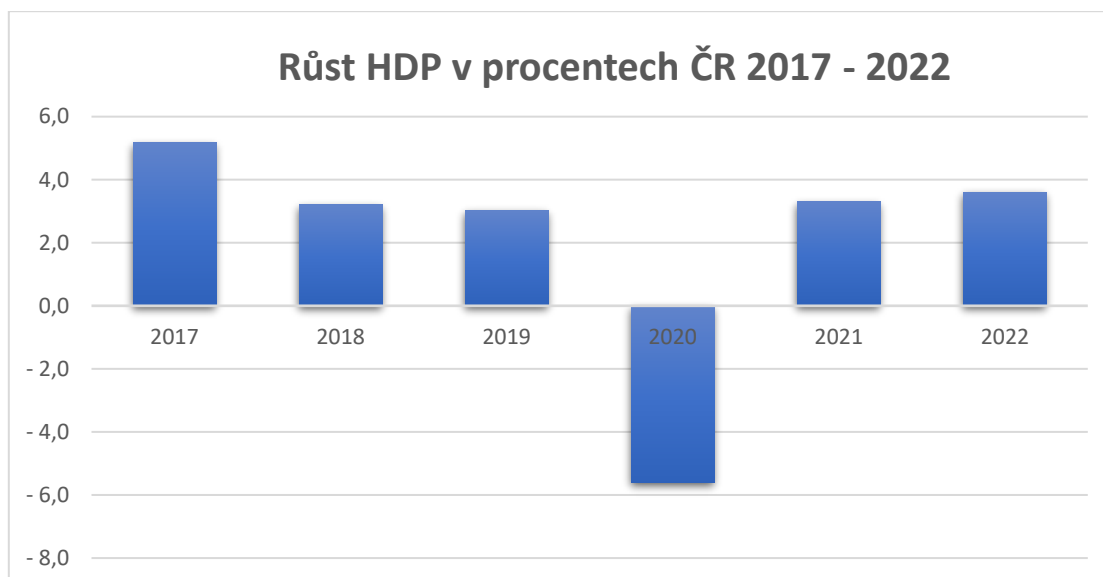
Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele se v rámci předsednictví také zabývala řešením sociálních dopadů vysokých cen energií a potravin a **doporučením Rady o přiměřeném minimálním příjmu** s cílem, který by mohl přiměřenou finanční podporu všem skupinám obyvatel bez dostatečných zdrojů.

Rada pro hospodářské a finanční záležitosti se zabývala makro **finanční pomocí Ukrajině pro rok 2022 i 2023** související s možností financování okamžitých potřeb na Ukrajině, zejména obnovy kritické infrastruktury území.

Návrhy Národní ekonomické rady vlády na snížení výdajů a zvýšení příjmů státního rozpočtu jsou uvedeny v Příloze 2 Studie. Zůstává pouze otevřena otázka, zda by tento obsah neměl být rozšířen na veřejné rozpočty jako celek, tj. státní, krajské a obecní rozpočty. V působnosti krajských úřadů a obecních úřadů je nutno rovněž připravit víceleté programy rozvoje daného území, které by měly vycházet ze společné hospodářské politiky státu. Jde především o rozvoj školství, zdravotnictví, sociální péče a v neposlední řadě o dopravní obslužnost daného území v osobní i nákladní dopravě a tím i navazující síť.

3. Programy protipandemických opatření v letech 2020 až 2022

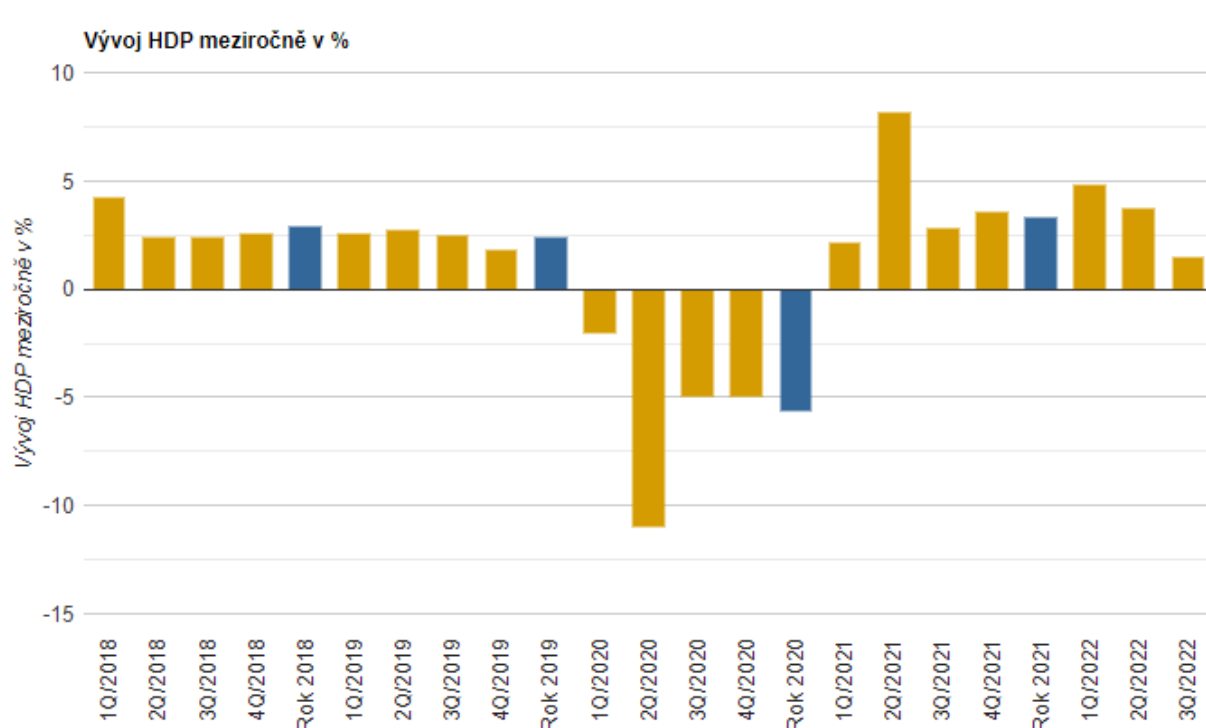
Cílem této kapitoly je stručně charakterizovat rozsah programů podpory podnikatelskému sektoru v roce 2020, 2021 a 2022 související s řešením důsledků pandemie COVID 19 v oblasti zaměstnanosti a na chování podnikání v průmyslu a obchodu a jejich dopady na ekonomiku ČR. Řešitelé vycházeli z dostupných dat pro roky 2020, 2021 a 2022, která byla v rámci vyčíslení programů podpory v rámci pandemie COVID-19 dostupná během psaní této studie, zejména ze Zpráv o výsledcích hospodaření státního rozpočtu za rok 2020–2021 a 1. poloviny roku 2022, které bylo dostupné až v únoru 2023.

Graf 1 Vývoj HDP České republiky

Již počátkem roku 2019 docházelo k postupnému oslabování ekonomiky ČR v dotčených sektorových oblastech, které se projevilo poklesem růstu HDP, který byl za rok 2020 -5,6 % oproti roku 2019, jak je zobrazeno v grafu výše.

Graf 2 Vývoj HDP ČR 2017–2021 za jednotlivá kvartální období

Podíváme-li se detailněji na časovou řadu viz *Graf 2 Vývoj HDP ČR 2017–2021 za jednotlivá kvartální období*, je patrný dopad vládních opatření přijatých pro řešení pandemie COVID 19 v roce 2020, kdy v prvním čtvrtletí byl zaveden celospolečenský lockdown, byl omezen či uzavřen provoz restauračních a ubytovacích zařízení a dalších klíčových sektorů ekonomiky, to se projevilo na výrazném propadu růstu HDP za rok 2020. Teprve v roce 2021 se projevilo mírné oživen ekonomiky.

3.1. Čerpání rozpočtu ČR za rok 2021 až 2022 na programy podpory pandemie COVID 19

Vývoj epidemie nemoci COVID-19 na počátku roku 2021 nenaplnil očekávání z konce roku 2020. Až masivnější proočkovanost populace od druhého čtvrtletí roku 2021 vedla k postupnému rozvolňování doprovázeného oživením ekonomiky a vyšším výnosem daňových příjmů. Přesto lze dopady epidemie na příjmy a výdaje veřejných rozpočtů, zejména státního rozpočtu, označit podobně jako v roce 2020 za hlavní příčinu rekordně deficitního hospodaření rozpočtu.

Příjmová strana rozpočtu byla i přes rušení protiepidemických restrikcí tlumena opatřeními a změnami daňové legislativy, která v době epidemie našla širší politickou podporu a ve svém důsledku měla za cíl podpořit ekonomiku zejména snížením daňové zátěže fyzických a právnických osob, případně pomoci rozpočtům územních samosprávných celků v době poklesu výnosů sdílených daní.

Opatření	Dopad na státní rozpočet	Pozn.:
Zrušení superhrubé mzdy	-49 361	Kvalifikovaný odhad
Změna RUD od roku 2021 jako kompenzace obcím a krajům za výpadek daňových příjmů	-27 362	Kvalifikovaný odhad
Individuální žádosti o úpravu záloh na daň z příjmu právnických osob	-22 222	Kvalifikovaný odhad
Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí	-13 900	Kvalifikovaný odhad
Kompenzační bonus - podzimní bonusová období a kompenzační bonus pro rok 2021	-12 060	Přesný údaj
Snížení pojistného OSVČ	-9 554	Přesný údaj
Zvýšení slevy na poplatníka	-7 357	Kvalifikovaný odhad
Snížení spotřební daně z nafty o 1 Kč	-4 727	Kvalifikovaný odhad
Snížení pojistného placeného zaměstnavatelem ve vazbě na výplatu mimořádn. příspěvku pro zaměstnance v karanténě/izolaci	-1 317	Přesný údaj
Individuální žádosti o úpravu záloh na daň z příjmu fyzických osob	-1 179	Kvalifikovaný odhad
Zavedení zpětného působení daňové ztráty (loss carryback) - DPPD	-1 137	Kvalifikovaný odhad
Prominutí DPH u vakcín a testů	-1 094	Kvalifikovaný odhad
Posečkání u daně z přidané hodnoty	-547	Kvalifikovaný odhad
Prominutí DPH u respirátorů	-367	Kvalifikovaný odhad
Posečkání u daně z příjmu právnických osob	-92	Kvalifikovaný odhad
Posečkání u daně z příjmu fyzických osob	-33	Kvalifikovaný odhad
Prominutí pojistného na sociální zabezpečení a SPZ placeného zaměstnavatelem (Antivirus C)	-29	Přesný údaj
Zavedení zpětného působení daňové ztráty (loss carryback) - DPFO	-23	Kvalifikovaný odhad
Úpravy v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu	-15	Kvalifikovaný odhad
Prominutí velké části správních poplatků na základě rozhodnutí ministryně financí	-1	Kvalifikovaný odhad
Celkem	-152 378	

Objem vynaložených prostředků souvisejících s nemocí COVID-19 byl na 159,4 mld. Kč (+1,1 mld. Kč), tj. na úrovni podobné roku 2020. V roce 2020 přispěly tyto náklady k rekordnímu tempu výdajů 18,8 % a v roce 2021 i z důvodu realizace vládních priorit k zásadnímu poklesu objemu celkových výdajů nedošlo a vysoká základna roku 2020 bylo překročena o 3,5 %.

Výdaje státního rozpočtu	dopad
Platy a podobné a související výdaje	2 525
Neinvestiční nákupy a související výdaje	9 158
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům	67 756
Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím	3 829
Platba veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce	50 043
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	10 465
Neinvestiční transfery příspěvkovým a pod. organizacím	7 878
Sociální dávky	6 957
Ostatní běžné výdaje (dopočet)	106
Kapitálové výdaje	687
Celkem	159 405

Nejvíce prostředků bylo v souvislosti s řešením epidemie nemoci COVID-19 vynaloženo ze státního rozpočtu 2021 ve Všeobecné pokladní správě (54,5 mld. Kč), v kapitolách ministerstva práce a sociálních věcí (38,3 mld. Kč), ministerstva průmyslu a obchodu (32,2 mld. Kč), ministerstva zdravotnictví (20,7 mld. Kč), ministerstva pro místní rozvoj (3,7 mld. Kč), ministerstva vnitra (2,0 mld. Kč), ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (1,6 mld. Kč), ministerstva kultury (1,5 mld. Kč) a ministerstva dopravy (1,2 mld. Kč). Výdaje ostatních kapitol na tento účel dle předložených údajů činily celkem 3,8 mld. Kč.

Z věcného hlediska představovaly nejvýznamnější výdajové tituly programy zaměřené na pomoc podnikatelskému sektoru, jako například Antivirus A, A Plus a B (25,8 mld. Kč), COVID-Nepokryté náklady (8,9 mld. Kč), COVID 2021 (6,6 mld. Kč), COVID-Nájemné (5,7 mld. Kč), COVID Gastro-Uzavřené provozovny (3,2 mld. Kč), COVID-Ubytování (3,0 mld. Kč), COVID Sport I., II., III. a Restart sportu (2,1 mld. Kč), AGRICOVID Potravinářství (0,7 mld. Kč) atd. Využití finančního nástroje Expanze-úvěry a Expanze-záruky vedlo k zatížení výdajů státního rozpočtu 3,3 mld. Kč. Významný dopad mělo i navýšení plateb za státní pojištěnce (50,0 mld.

Kč) zaměřené na pomoc zatíženému zdravotnímu systému včetně financování mimořádných odměn zaměstnancům poskytovatelů mimo lůžkové péče a úhrad testů ke zjištění nemoci COVID-19. Mimořádné odměny směřovaly i prostřednictvím státního rozpočtu do segmentu lůžkové péče a pro zaměstnance v sociálních službách (celkem přes 17 mld. Kč). Mimořádné odměny směřovaly i vojákům, policistům a hasičům, pracovníkům na úradech práce, zaměstnancům krajských hygienických stanic a dalším (2,5 mld. Kč).

Nákupy vakcín stály rozpočet 6,5 mld. Kč. Rozpočty obcí a krajů byly navýšeny příspěvkem na zmírnění dopadů zákona o kompenzačním bonusu pro rok 2021 v objemu 4,3 mld. Kč. Zvýšené čerpání dávek nemocenské a ošetřovné (pro zaměstnance i OSVČ) vedly dle kvalifikovaného odhadu k navýšení výdajů o 7,5 mld. Kč. Výdaje v oblasti školství byly (1,6 mld. Kč) byly zaměřeny zejména na zmírnění dopadů epidemie a na hospodaření veřejných vysokých škol (0,6 mld. Kč) a na testování ve školách (0,5 mld. Kč).

Celkové negativní efekty protiepidemických opatření a souvisejících dopadů na příjmy i výdaje státního rozpočtu byly vyčísleny na 306 mld. Kč, zatímco v roce 2020 to bylo 237 mld. Kč, tedy o 69 mld. Kč méně. Nárůst dopadů vyčíslených správci kapitol vyplynul především z legislativních změn v daňové oblasti.

Schválený rozpočet pomoci podnikatelským subjektům na rok 2022 byl stanoven v objemu 65,7 mld. Kč, což představovalo proti schválenému rozpočtu předchozího roku pokles o 29,2 mld. Kč, tj. o 30,8 %, proti skutečnému čerpání v roce 2021 pak pokles o 59,7 mld. Kč, tj. o 47,6 %. Schválený rozpočet byl v průběhu pololetí snížen o 3,7 mld. Kč na 62,0 mld. Kč. Snížení rozpočtu souviselo především s menšími restrikcemi spojenými s průběhem epidemie COVID-19 v letech 2020 a 2021 a tomu odpovídajícími kompenzacemi na počátku roku. V roce 2021 byly uvolňovány prostředky z rezervních položek kapitoly VPS (hlavně z položky Prostředky na podporu podnikání) z důvodu řešení dopadů epidemie COVID-19 (zejména na cílené programy podpory zaměstnanosti Antivirus A+B, program podpory podnikatelů COVID-19, program Nepokryté náklady, mimořádné finanční ohodnocení zaměstnanců poskytovatelů lůžkové péče a neinvestiční nedávkové transfery – podpora pro oblast sociálních služeb a sociální práce). Z hlediska kapitol byl rozpočet nejvíce snížen u ministerstva

průmyslu a obchodu (o 5,1 mld. Kč) a ministerstva zdravotnictví (o 164 mil. Kč). Na druhé straně nejvíce zvýšen byl u ministerstva práce a sociálních věcí (o 778 mil. Kč).

Ke konci června 2022 dosáhly neinvestiční transfery podnikatelům 34,1 mld. Kč, což znamenalo 55,0 % rozpočtu po změnách a meziroční pokles o 51,1 mld. Kč, tj. o 60,0 %. Na poklesu se výrazně podílely výdaje vynaložené ve spojitosti s epidemií COVID-19. Ty dosáhly 1,7 mld. Kč, což proti loňskému pololetí (ve výši 55,9 mld. Kč) znamenalo snížení o 54,2 mld. Kč. Prostředky byly vynaloženy nejvíce na programy COVID Nepokryté náklady, COVID 2022, COVID Ubytování, COVID BUS, COVID Lázně, COVID Adventní trhy atd. Na pokles transferů podnikatelům měly vliv i zálohové dotace na obnovitelné zdroje energie (-3,8 mld. Kč) snížené březnovým zúčtováním v podobě vratky prostředků ve výši 4,8 mld. Kč (loni 1,0 mld. Kč) a prostředky určené na útlum a odkup dolů OKD, a.s. (-923 mil. Kč).

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY PODNIKATELŮM	Skutečnost leden-červen 2021	Rozpočet 2022		Skutečnost leden-červen 2022	%	Index 2022/2021	Meziroční změna 2022-2021
		schválený	po změnách				
Neinvestiční transfery podnikatelům - z toho:	85 233	65 684	62 005	34 101	55,0	40,0	-51 132
Ministerstvo průmyslu a obchodu	41 292	42 144	37 063	17 025	45,9	41,2	-24 267
Ministerstvo práce a sociálních věcí	28 281	9 481	10 259	6 676	65,1	23,6	-21 604
Ministerstvo zemědělství	2 799	3 735	3 971	3 113	78,4	111,2	314
Ministerstvo dopravy	69	5 695	5 695	2 901	50,9	4 213,8	2 833
Technologická agentura České republiky	2 998	2 903	3 085	2 886	93,5	96,3	-112
Ministerstvo pro místní rozvoj	3 376	0	46	372	812,4	11,0	-3 004
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	375	176	343	331	96,5	88,4	-44
Ministerstvo zdravotnictví	5 464	494	331	154	46,7	2,8	-5 309
Všeobecná pokladní správa	152	547	547	136	24,9	89,8	-16
Ministerstvo životního prostředí	55	6	153	126	82,5	229,0	71
Ministerstvo kultury	131	160	141	124	88,1	95,1	-6
Ministerstvo vnitra	116	63	123	123	99,9	106,3	7
Ministerstvo obrany	104	215	190	115	60,6	110,8	11

Nejvíce prostředků podnikatelům poskytlo ministerstvo průmyslu a obchodu, a to 17,0 mld. Kč, což představovalo 45,9 % rozpočtu po změnách a meziroční snížení o 24,3 mld. Kč, tj. o 58,8 %. Z toho 8,7 mld. Kč bylo použito na podporu obnovitelných zdrojů energie – v souladu se zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů. Dotace je určena na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a provozní podporou tepla.

Vláda stanovila svým nařízením celkový limit prostředků státního rozpočtu pro poskytnutí dotace na úhradu části ceny elektřiny pro zákazníky a na úhradu provozní podpory tepla v rámci rozpočtu kapitoly MPO pro rok 2022 částkou ve výši 19,0 mld. Kč. Na průmyslový výzkum, vývoj a inovace bylo vynaloženo 2,7 mld. Kč, na Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014+ (bez výdajů na výzkum, vývoj a inovace) 1,9 mld. Kč, na zahlazování následků hornické činnosti v uhelných, uranových a rudných dolech 977 mil. Kč, z toho na technický útlum 843 mil. Kč a na mandatorní sociálně zdravotní dávky 134 mil. Kč. Na odstraňování následků těžby uranu v oblasti Stráž p. Ralskem (dekontaminace půd a čištění spodní vody) bylo vynaloženo 651 mil. Kč a na útlum převáděných dolů OKD, a.s. do s.p. DIAMO 590 mil. Kč. Výdaje ve prospěch podnikatelů spojené s epidemií COVID-19 dosáhly 1,2 mld. Kč, k největším podporám patřily Program COVID Nepokryté náklady 619 mil. Kč, Program podpory podnikatelů COVID 2022 ve vyplacené částce 393 mil. Kč, Program COVID Adventní trhy 134 mil. Kč atd. (v loňském pololetí bylo vyplaceno celkem 23,5 mld. Kč, např. Program podpory podnikatelů COVID 2021, Program COVID Nájemné, Program COVID Nepokryté náklady, Program COVID Gastro-Uzavřené provozovny, Program COVID Kultura, Program COVID II – finanční nástroj Expanze-záruky, Program Ošetřovné pro OSVČ, COVID-Veletrhy/kongresy a další).

Ministerstvo práce a sociálních věcí vynaložilo na neinvestiční transfery podnikatelům 6,7 mld. Kč při plnění rozpočtu na 65,1 % a meziročním poklesu o 21,6 mld. Kč, tj. o 76,4 %. Pokles ovlivnila vysoká základna předchozího roku 2021, kdy výdaje spojené s epidemií COVID-19 dosáhly 23,6 mld. Kč (týkaly se Cílených programů podpory zaměstnanosti Antivirus A, A Plus a B, dotačních programů na mimořádné odměny pro zaměstnance v sociálních službách a dotačních programů na úhradu antigenních testů v sociálních službách), zatímco v pololetí roku 2022 dosáhly pouze 1,4 mld. Kč (program Antivirus). Prostředky byly transferovány především jako příspěvky zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % osob se zdravotním postižením na podporu zaměstnávání těchto osob poskytované Úřadem práce České republiky podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti – celkem bylo na tento účel vynaloženo 4,4 mld. Kč (meziročně o 430 mil. Kč více). Na aktivní politiku zaměstnanosti bylo vynaloženo

1,9 mld. Kč, z toho na cílené programy k řešení zaměstnanosti 1,6 mld. Kč (o 21,8 mld. Kč méně než v pololetí 2021). Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (dotace, úhrada úroků z úvěrů, návratné finanční výpomoci) pozitivně ovlivňují rozvoj, případně zachování podnikatelských aktivit a pracovních míst v daném území. Na transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách bylo čerpáno 75 mil. Kč, na podporu tvorby společensky účelných pracovních míst 165 mil. Kč a na veřejně prospěšné práce 18 mil. Kč. Na správu v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti bylo vynaloženo 237 mil. Kč. Z celkové částky poskytnutých transferů ve výši 6,7 mld. Kč se část – 696 mil. Kč týkala společných projektů ČR a EU v rámci Operačního programu Zaměstnanost 2014+.

Ministerstvo zemědělství poskytlo ve sledovaném období podnikatelům transfery ve výši 3,1 mld. Kč, což představovalo 78,4 % rozpočtu a meziroční nárůst o 314 mil. Kč. V 1. pololetí 2022 byly prostředky poskytnuty PGRLF, a. s. především na podpory podnikání a restrukturalizace v zemědělství a potravinářství – celkem 1,5 mld. Kč. Na podporu celospolečenské funkce lesů bylo vynaloženo 960 mil. Kč, na pěstební činnost 298 mil. Kč, na zemědělský a lesnický výzkum a vývoj 244 mil. Kč, na protierozní, protilavinovou a protipožární ochranu 25 mil. Kč, na zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat, osiv a sadů 22 mil. Kč a na vodní díla v zemědělské krajině 8 mil. Kč. Na celkových dotacích kapitoly se podílely výdaje na realizaci programu na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity v lesích dle usnesení vlády č. 753/2021 částkou 231 mil. Kč.

Ministerstvo dopravy poskytlo podnikatelům neinvestiční transfery v částce 2,9 mld. Kč (v pololetí ho roku 2021 69 mil. Kč), tj. 50,9 % rozpočtu. Výrazný meziroční nárůst byl způsoben metodickou změnou ve vykazování výdajů na dopravní obslužnost veřejnými službami (na úhradu ztráty ze závazku veřejné služby ve veřejné drážní osobní dopravě), které jsou od roku 2022 vykazovány na seskupeních položek 52 a 53, zatímco do konce roku 2021 byly evidovány na položce 5193, která byla od ledna 2022 zrušena. Na tento účel bylo v pololetí 2022 vykázáno čerpání ve výši 2,7 mld. Kč. Na silniční dopravu bylo poskytnuto 192 mil. Kč a na úhradu nákladů spojených s poskytováním letových provozních služeb letům osvobozeným ve vzdušném prostoru ČR od zpoplatnění 40 mil. Kč

Technologická agentura České republiky poskytla podnikatelům neinvestiční transfery ve výši 2,9 mld. Kč, což představovalo 93,5 % rozpočtu a meziroční pokles o 112 mil. Kč, tj. o 3,7 %. Prostředky byly určeny na podporu programů aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje vyhlašovaných agenturou.

Ministerstvo pro místní rozvoj poskytlo podnikatelům 372 mil. Kč, když v předchozím roce to bylo 3,4 mld. Kč. Pokles byl způsoben vysokou základnou v pololetí 2021, kdy na výdaje spojené s epidemií COVID19 byly vynaloženy prostředky v celkové výši 3,3 mld. Kč (na Program COVID Ubytování, Program COVID Podpora cestovního ruchu, Program COVID Školy v přírodě a COVID Lázně), zatímco do konce června 2022 byly čerpány v částce 326 mil. Kč (Program COVID Ubytování 202 mil. Kč, COVID Lázně 124 mil. Kč). Na výdaje v rámci Integrovaného regionálního operačního programu 2014+ bylo vynaloženo 46 mil. Kč.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vynaložilo na neinvestiční transfery podnikatelům do konce pololetí letošního roku 331 mil. Kč, tj. 96,5 % rozpočtu po změnách a o 44 mil. Kč, tj. o 11,6 % méně než v předchozím roce. Většina prostředků byla transferována podnikatelům – právnickým osobám na podporu v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (303 mil. Kč) a na regionální školství (např. základní, mateřské a střední odborné školy).

Ministerstvo zdravotnictví vynaložilo na neinvestiční transfery podnikatelům 154 mil. Kč (46,7 % rozpočtu), o 5,3 mld. Kč méně než před rokem. Pokles byl ovlivněn vysokou základnou v předchozím roce 2021, kdy na výdaje spojené s epidemií COVID-19 bylo vyplaceno 5,3 mld. Kč (mimořádné finanční ohodnocení zaměstnanců poskytovatelů lůžkové péče), když ve stejném období letošního roku nebyly na tento účel vyplaceny žádné prostředky. Ostatní prostředky byly účelově určeny především na další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví a na zdravotnické programy v oblasti speciální zdravotnické péče.

V kapitole Všeobecná pokladní správa byly čerpány prostředky ve výši 136 mil. Kč, tj. 24,9 % rozpočtu při meziročním snížení o 16 mil. Kč. Celá částka se týkala splátek jistin a úroků z realizace státních záruk za úvěry přijaté ČMZRB, a. s. (nyní NRB, a.s.) na financování infrastruktury (bez výdajů na zabezpečení funkce

finančního manažera úvěrů přijatých ČR, které jsou evidovány na rozpočtové položce 5163 – Služby peněžních ústavů). Prostředky byly určeny na krytí dluhové služby úvěrů poskytnutých od EIB (před rokem 2001) především na financování úprav drobných vodních toků, přičemž konečná splatnost úvěrů je v letech 2010 až 2022. Od roku 2001, tj. od účinnosti zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, je financování infrastrukturních programů řešeno přijímáním přímých úvěrů státem (zejména od EIB), nikoliv úvěrů se státní zárukou. Do konce pololetí 2022 nebyly čerpány dotace na dorovnání úrokových rozdílů u vývozních úvěrů (rozpočet 250 mil. Kč).

Ministerstvo životního prostředí poskytlo podnikatelům 126 mil. Kč, tj. 82,5 % rozpočtu po změnách a o 71 mil. Kč více než ve stejném období předchozího roku. Prostředky byly vynaloženy především na zlepšování stavu přírody a krajiny a na zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží. Prostředky byly téměř v plné výši čerpány v rámci OP Životní prostředí 2014+.

Ministerstvo kultury poskytlo podnikatelům neinvestiční prostředky ve výši 124 mil. Kč (88,1 % rozpočtu) při meziročním poklesu o 6 mil. Kč. Prostředky byly určeny převážně na podporu nejrůznějších kulturních aktivit v oblasti hudební, vydavatelské, výstavní, divadelní a zájmové činnosti, na zachování a obnovu kulturních památek a na výzkum a vývoj v oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků. Z celkových výdajů se část týkala výdajů spojených s epidemií COVID-19 (12 mil. Kč, zvýšená podpora v sektoru kultury).

Ministerstvo vnitra vynaložilo na neinvestiční transfery podnikatelům 123 mil. Kč (99,9 % rozpočtu), tj. o 7 mil. Kč více než ve stejném období předchozího roku. Prostředky byly určeny na účelovou podporu programů výzkumu ve státní správě a samosprávě.

Ministerstvo obrany poskytlo podnikatelům 115 mil. Kč (60,6 % rozpočtu po změnách) při meziročním zvýšení o 11 mil. Kč. Prostředky byly téměř v plné čerpané výši využity na účelovou podporu výzkumu a vývoje v oblasti obrany s cílem přispět k zajištění politicko-strategického řízení obrany státu (průmyslová spolupráce).

3.2. Vývoj nezaměstnanosti v ČR

V roce 2021 se průměrný měsíční počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na Úřadu práce ČR ve srovnání s rokem 2020 zvýšil o 20,8 tis. uchazečů na 279,9 tis. uchazečů a průměrný podíl nezaměstnaných osob byl meziročně vyšší o 0,3 p. b., když vzrostl z 3,5 % na 3,8 %.

Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. 2021 činil **3,5 %**, podíl nezaměstnaných mužů činil 3,3 %, podíl nezaměstnaných žen 3,7 %. Ke stejnému datu evidoval Úřad práce ČR 258,2 tis. uchazečů o zaměstnání (meziroční pokles o 33,8 tis.), z toho 236,4 tis. dosažitelných uchazečů, tj. těch, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Vyšší nebo stejný podíl nezaměstnaných, než republikový průměr vykazalo 30 okresů – nejvyšší okres Karviná 8,5 %, Bruntál 6,5 %, Most 6,2 %, Chomutov 6,1 %, Louny 5,7 %, Ostrava-město a Ústí nad Labem shodně 5,6 %, Znojmo 5,4 % atd. Nejnižší podíl nezaměstnaných vykazaly okresy Praha-východ 1,3 %, Praha-západ, Rychnov nad Kněžnou a Benešov shodně 1,7 %, Pelhřimov 1,8 %, Mladá Boleslav 2,1 % atd. K 31. 12. 2021 nabízel Úřad práce ČR celkem 343,1 tis. volných pracovních míst, když na jedno volné místo připadlo v průměru 0,8 uchazeče, nejvíce pak v okresech Karviná 10,1, Bruntál 5,1, Ústí nad Labem 4,9, Most 4,7, Sokolov 3,8, Znojmo 3,7 atd.

	06/2017	06/2018	06/2019	06/2020	06/2021	12/2021	01/2022	02/2022	03/2022	04/2022	05/2022	06/2022
podíl nezaměstnaných osob	4,0	2,9	2,6	3,7	3,7	3,5	3,6	3,5	3,4	3,3	3,2	3,1
nezaměstnanost v tis. osob	297,4	223,8	195,7	269,6	273,3	258,2	267,1	263,4	252,9	243,7	235,5	231,3
volná pracovní místa v tis.	183,5	301,5	342,5	334,9	355,6	343,1	351,7	363,9	360,2	344,4	337,3	319,4

Podíl nezaměstnaných osob k 30. 6. 2022 činil 3,1 %, podíl nezaměstnaných mužů 2,8 % a podíl nezaměstnaných žen 3,5 %. Ke stejnému datu evidoval Úřad práce ČR 231,3 tis. uchazečů o zaměstnání, z toho 208,2 tis. dosažitelných uchazečů, tj. těch, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání.

Lze proto shrnout, že v souvislosti s finanční podporou podnikatelských subjektů v letech 2020-1.pololetí 2022 nedošlo k zásadnímu prohloubení nezaměstnanosti na pracovním trhu, pohybovala se od června 2020 do února 2022 ve výši 3,5-3,7 %. I v tomto období však nabídka volných pracovních míst převyšovala počet nezaměstnaných.

4. Národní plán obnovy

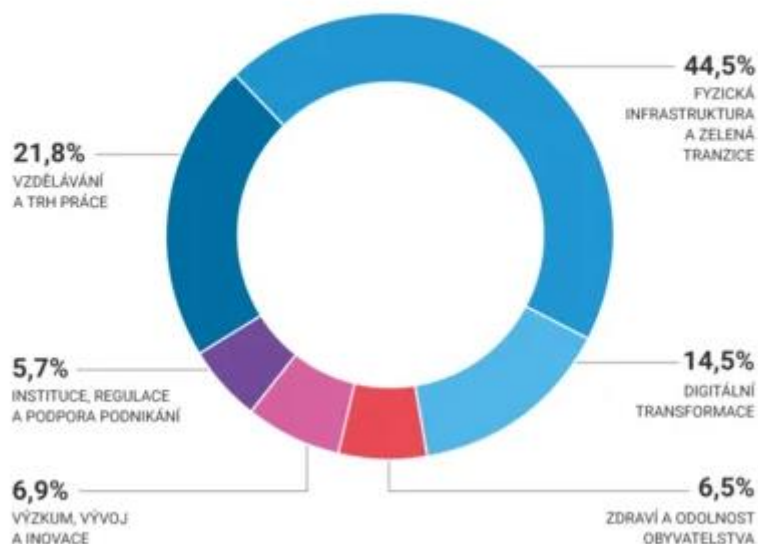
V září 2021 Rada EU pro hospodářské a finanční záležitosti (ECOFIN) schválila z finančních prostředků z **Nástroje pro oživení a odolnost EU** po krizi způsobené pandemií COVID 19 a jejími ekonomickými dopady pro léta 2021-26 **Národní plán obnovy pro ČR** s finančními prostředky ve výši 180 mld. Kč.

Cílem tohoto fondu je nasměrovat ČR k zelené a digitální budoucnosti nejen v oblasti průmyslu a podpory podnikání, ale i dopravy, vzdělávání, sociální oblasti i zdravotnictví. Rozdělení uvedených finančních prostředků je uvedeno v následujícím grafu. Čerpání uvedených prostředků je směřováno především na potřebné reformy ekonomiky a hospodářství a ukončení jeho čerpání je plánováno na rok 2026, kdy mohou být podány poslední žádosti.

Cílem tohoto programu je konkurenceschopnější a udržitelnější ekonomika ČR, včetně zvýšení její odolnosti před nepředpokládanými změnami. Podrobnější informace, včetně způsobu výzev k předkládání žádostí je uvedeno na www.mpo.cz.

Alokace peněz z Národního plánu obnovy dle oblastí

Celkem 180 mld. Kč

5. Závěrečná doporučení studie

Vývoj dopadů pandemie COVID 19 v letech 2019-22 a následné ekonomické problémy související s důsledky speciální vojenské operace Ruské federace na Ukrajině přinesly dílčí pokles HDP v letech 2019-22, jak je uvedeno v textu, nepřinesly však ve vazbě na přijatá opatření zásadní změny v nezaměstnanosti. Je nutné ovšem předpokládat, že pravděpodobně část obyvatelstva s ohledem na vyšší ceny energií a následně vyšší ceny potravin bude konfrontována s nižší životní úrovní. Vláda a parlament se s danou situací v počáteční etapě krizí odpovědně vypořádala, v následujícím období bude muset zejména řešit narůstající schodek státních rozpočtů a v úzké spolupráci s EU i společný postup a odstraňování důsledků obou zásadních problémů vzniklých pandemií COVID 19 a ekonomickým a energetickými změnami v letech 2020-22 na hospodářskou politiku jednotlivých členských států i společný trh EU.

Přes obtížnost budoucího postupu by bylo vhodné **využít čerstvých zkušeností z let 2019-22 pro zpracování hospodářské strategie ČR do roku 2030 s výhledem do roku 2050.**

Základní cíle této strategie by měly umožnit neopakování chyb minulosti při řešení mimořádných situací země a ve svých důsledcích zefektivnit postup orgánů odpovědných za řízení našeho státu nejen v době míru a ekonomické prosperity, ale zejména v době řešení aktuálních problémů vzniklých uvnitř státu i v Evropě.

Hospodářská strategie ČR do roku 2030 s výhledem do 2050 by měla napříč celým politickým spektrem stanovit základní cíle rozvoje státu ve vazbě na jednotný trh EU tak, aby upřesnění pro jednotlivá volební období neznamenal zásadní změny a zejména kroky zpět. Znamená to, že tento dokument musí vyjít z velké diskuse všech odpovědných

politických představitelů s představiteli průmyslových, obchodních a zemědělských svazů, odborů a v neposlední řadě i pracovníků vědy a výzkumu. Nelze pro každé vládní období zpracovávat nové dílčí strategie bez vzájemné provázanosti na střednědobé období. Jestliže kolem roku 2010 byla přijata doporučení vládou ČR snížit závislost ČR na spolupráci s Ruskou federací a byla by tato opatření realizována, jistě by situace v roce 2022 byla pro nás jednodušší. Pokud by v krizovém zákoně, který jsme přijali až v souvislosti se záplavami v roce 2008, byla již zmínka o krizovém nebo nouzovém řešení státu v souvislosti s pandemickým onemocněním, byla by situace v roce 2020 rovněž jednodušší. Pokud bychom nezrušili projekt železničního spojení Praha-letišť, který byl již před schválením a zahájením výstavby z důvodů, že se nemůže pokračování cesty do Kladna řešit jako 2. etapa, ale je nutno výstavbu této trati řešit jako celek, byla by dopravní situace mezi středem Prahy a letišťem také jednoduše a v dnešní době se již mohlo pracovat na prodloužení této trati do Kladna. Pokud by společnost ČSKD Intrans a.s. provozující kontejnerovou dopravu v ČR a na Slovensku, patřící státem vlastněné společnosti České dráhy, nebyla v roce 2008 prodána rakouské železniční společnosti, která je součástí státem vlastněné železniční společnosti ÖBB, nemusely bychom nyní (6.2.2023) na ministerstvu dopravy vyhlašovat výzvu na předkládání projektů „Modernizace a výstavba kontejnerových překladišť“ související s dopravní politikou EU. Podobných případů by mohlo být vyjmenováno více. Systematický postup přípravy střednědobé hospodářské strategie by mohl jistě uvedené nedostatky odstranit.

Jestliže současné střednědobé období v EU je plánováno na léta 2021-27, bylo by vhodné do roku 2026 připravit Hospodářskou strategii na léta 2028-35 s výhledem do roku 2050, která by byla schválena vládou

ČR a Parlamentem ČR, byla by závazná pro období do roku 2035 s možností dalšího upřesnění na léta 2035-50. Uvedená strategie by pomohla řešit přípravu spolupráce s EU na střednědobé období 2028-35, včetně přípravy operačních programů pro toto období financovaných z prostředků EU a ČR.

V rámci střednědobého období by měly být jasně uvedeny jak potřebné změny v legislativě, tak i ve veřejných rozpočtech státu a regionů, včetně legislativní změny na délku střednědobého státního rozpočtu ze stávajících 2 let na 7 roků. Odlišnost termínů hospodářské strategie od termínů parlamentních voleb by umožnilo lépe koordinovat potřeby státu.

6. Použité zdroje

1. Pomahač, R. -Vidláková, O.: Veřejná správa, Praha: C.H. Beck,2013, ISBN 978-80-7400-6
2. Statistická ročenka České republiky 2019, Český statistický úřad Praha, ISBN 978-80-250-2955-8
3. Statistická ročenka České republiky 2020, Český statistický úřad Praha, ISBN 978-80-250-3051-6
4. Statistická ročenka České republiky 2021, Český statistický úřad Praha, ISBN 978-80-250- 3167-4
5. www.mfcr.cz/cz/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-47400
6. www.mfcr.cz/cz/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2021/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2021-47400
7. www.vlada.cz/asset/evropske-zalezitosti/predsednictvo-cz-v-rade-eu/aktuality/sektorove-agendy-predsednictvo-aktualizace-listopad-2021-pdf
8. www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/vyzva-pro-podnikatele-covid---advetni-trhy-2660361
8. www.mpsv.cz/web/cz/dotace-na-socialni-sluzbu
9. www.mvcr.cz/sluzba/clanek/vyrocní-zprava-v-yrocni-zprava-o-statni-sluzbe.aspx

7. Přílohy

7.1 Naplňování priorit předsednictví České republiky v Radě EU

7.2 Návrhy NERV na snížení výdajů a zvýšení příjmů veřejných rozpočtů v ČR

7.1. Návrhy NERV na snížení výdajů a zvýšení příjmů veřejných rozpočtů v ČR

Prohlubující se strukturální deficit veřejných rozpočtů přispívá k budoucí dlouhodobé ekonomické stagnaci země (rozpočtová neschopnost vlád dostatečně investovat do vzdělání, výzkumu a veřejné infrastruktury). Navíc zvyšuje riziko finanční a ekonomické nestability, kterou může i v dohledné době spustit, byť jen jeden další externí negativní faktor. Ztráta důvěry finančních trhů a ekonomických subjektů v udržitelnost veřejných rozpočtů by pak měla sociálně a ekonomicky diametrálně bolestivější dopady na obyvatele a ekonomiku než sice nepopulární, ale včasná, řízená a v čase rozprostřená konsolidační opatření, která NERV vládě navrhuje.

Návrhy na snížení výdajů veřejných rozpočtů

- Parametrická opatření na snížení budoucích výdajů důchodového systému
  - Návrat slevy na jízdném do stavu v srpnu 2018
  - Zrušení státní podpory stavebního spoření
  - Zvýšení efektivity veřejné správy – optimalizace počtu zaměstnanců a slučování agend
  - Redukce počtu a reforma fungování resortních výzkumných ústavů
  - Revize samosprávy a nákladů na místní vlády
  - Snížení počtu vězňů
  - Redukce počtu policistů
  - Zrušení/nezavádění tzv. "výchovního"
  - Zkrácení doby pobírání rodičovského příspěvku
  - Snížení podpory v nezaměstnanosti
  - Snížení neinvestičních dotací v zemědělství
- ### Návrhy na zvýšení příjmů veřejných rozpočtů
- Zvýšit zdanění příjmů fyzických osob
  - Revize sazeb spotřební daně
  - Zrušení slevy na nepracující manželku či manžela
  - Zvýšit poplatek za dobývání nerostných surovin
  - Nerealizovat plánované rozšíření paušální daně
  - Omezení ev. rušení daňových výjimek a úlev
  - Zpoplatnění vysokých škol
  - Zrušení zbytných finančních institucí státu
  - Privatizace
  - Zavést karenční dobu v případě nemoci
  - Revize snížených pásem DPH

- Zvýšit daň z nemovitých věcí
- Globální a evropské reformy korporátní daně
- PPP a výkonové zpoplatnění dopravní infrastruktury
- Zrušení školkovného
- Snížení počtu osob v exekuci
- Rozšíření dostupnosti předškolních zařízení a zvýšení předvídatelnosti jejich dostupnosti pro rodiče i budoucí rodiče

Návrhy na snížení výdajů veřejných rozpočtů

Parametrická opatření na snížení budoucích výdajů důchodového systému		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Návrh opatření: (i) Zachovat tempo pravidelných valorizací zohledňující inflaci, ale snížit zohlednění růstu reálných mezd z 1/2 na 1/3, jako tomu bylo do roku 2017 (ii) Do systému valorizací zavést symetrii zohlednění růstu/poklesu reálných mezd. (iii) Výrazně snížit možnosti a motivace odchodu do předčasného důchodu. (iv) Začít opět automaticky zvyšovat zákonný věk odchodu do důchodu na základě zvyšování doby dožití. (v) Zvýhodnit veřejnou podporu pojistného charakteru spoření ve III. pilíři. (vi) Redukce rozsahu předčasných důchodů (společně s bodem iii).

Současné parametrické nastavení důchodového systému ve výhledu 10 a více let vede k výraznému růstu jeho finančních závazků, a tedy k zatížení veřejných rozpočtů. Na rozdíl od systémových změn, jejichž implementace je zdlouhavá a málo pravděpodobná, parametrické změny může realizovat již současná vláda s tím, že žádoucí dopady na finanční stabilitu se začnou dostavovat téměř okamžitě a budou se násobit v čase.

ad (i) a (ii): Změna parametrů pravidelných valorizací důchodů zavedená v roce 2018 výrazně zvýšila dlouhodobé finanční závazky veřejných rozpočtů vůči prvnímu pilíři důchodového systému. Společně s nesymetrickým způsobem zohlednění růstu reálných mezd (do valorizace se promítá pouze růst pozitivní, nikoliv negativní) to vede k tomu, že výrazně roste náhradový poměr (úroveň důchodu vůči průměrné mzdě v ekonomice). Navrhuje se proto, aby se do valorizace růst reálných mezd promítal pouze z 1/3, jako tomu bylo do roku 2018. Navíc se navrhuje, aby se v případě období poklesu reálných mezd následující růst reálných mezd do valorizace začal promítat až poté, co byl dřívější pokles reálných mezd plně kompenzován jejich následným růstem. Navrhovaná úprava pravidelné valorizace bude nadále plně

kompensovat inflaci, částečně i růst reálné životní úrovně v zemi, a navíc bude systém automaticky reagovat na případný pokles reálných mezd v ekonomice.

ad (iii): Podíl odchodů do předčasného důchodu je dlouhodobě velmi vysoký. Ve většině případů přitom není vynucen zásadnějšími zdravotními problémy těchto osob, ale je způsoben výhodností systémového nastavení. Důsledkem jsou výrazně vyšší nároky na výdaje důchodového a dávkového systému a snížení příjmů veřejných rozpočtů z přímých daní a pojistných odvodů. Navrhujeme atraktivitu předčasných odchodů výrazně snížit kombinací parametrického a dalšího nastavení tak, aby došlo k výrazné redukci předčasných důchodů na 1/4 současné intenzity či ještě menší počet.

ad (iv) Očekávaná doba dožití české populace ve věku 50 let se nadále zvyšuje (je třeba odhlédnout od jednorázového fenoménu covid-19), stejně jako je přítomen výhled jejího dalšího zvyšování v dalších dekádách. Je to dáno plejádou faktorů, jako je rostoucí podíl života stráveného v lepším životním prostředí, pracovní kariérou v profesích méně zdravotně škodlivých, pokrok medicíny, zdravotní péče a prevence, zlepšování životního stylu a péče o zdraví. Prodlužování statutárního věku odchodu do důchodu má potenciál oddálit plány odchodu do důchodu jak na straně zaměstnanců, tak zaměstnavatelů, prodloužit dobu aktivní a produktivní pracovní aktivity, zvýšit investice do vzdělání a dovedností a v konečném důsledku zvýšit výnosy z daní a pojistných odvodů a snížení výdajů důchodového a sociálního systému. Je žádoucí, aby k prodlužování věku odchodu docházelo automaticky na základě pravidelných aktualizací očekávané doby dožití tak, aby se očekávaná délka života v důchodu již dále nezvyšovala. Automatismus zvyšování je žádoucí proto, aby se zvyšování nestalo rukojmím okamžitého politického populismu okamžiku.

ad (v): Cílem státní podpory spoření na stáří ve III. důchodovém pilíři je motivace k dodatečnému osobnímu finančnímu zajištění na stáří. Tento cíl však současné nastavení systému plní velmi nedokonale, protože naprostá většina úspor ve III. pilíři si lidé nechávají vyplácet jednorázově, navíc spíše v počátcích svého důchodového období, takže úspory neplní zamýšlený cíl dodatečného zajištění do doby dožití. V případě jednorázových výplat představuje spoření ve III. pilíři pouze dodatečnou alternativu k řadě dalších spořicíh instrumentů (včetně spořicíh účtů), aniž to nutně zvyšuje celkový sklon populace k úsporám. Doporučujeme proto, aby státní podpora spoření ve III. pilíři byla nastavena tak, aby mnohem výrazněji cílila na pojistný charakter spoření (pojistná událost je zde dlouhověkost) a motivovala k výplatě úspor se státní podporou formou annuity (do konce života). Jednou z řady dalšíh možností, jak toho dosáhnout je např. zatížit jednorázové výplaty zdaněním dříve získané státní podpory sazbou 50 % - 100 % a dřívějšíh úlev na dani z příjmů ze zaplacených příspěvků spořicíh a jeho zaměstnavatelů v minulosti.

ad (vi): Na předčasné důchody se ročně vyplatí vyšší desítky miliard. 25 000 nově přiznaných předčasných důchodů ročně, pokud bychom na rok zcela zastavili přísun lidí do předčasného

důchodu, ušetří se napřímo cca 4,5 miliardy, tedy spíše se odloží o rok, ale to též není málo. 25 000 lidí by za ten rok přispělo zhruba 3-4 miliardy na daních a odvodech do rozpočtu. (viz též bod iii.)

Návrat slevy na jízdném do stavu v srpnu 2018		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Rozšíření slevy na jízdném bylo populistickým politickým krokem, který zcela jistě dotčeným skupinám pomáhá, ale jde o pomoc nesystémovou a drahou. Systém slev navíc přirozeně produkuje odpověď ze strany dopravců, kteří uměle navyšovali ceny, zaváděli cashbacky atp., aby ze slevy získali legální cestou co nejvíce peněz. Jde o podporu vybraného odvětví více než o podporu daných skupin obyvatel, k čemuž má stát jiné nástroje, například důchody či slevy na dani, u studentů sociální stipendia či nabídka vratných grantů. Slevy by se měly vrátit do stavu před rokem 2018, kdy děti do 6 let cestovaly zdarma a senioři nad 70 let s výraznou slevou. Státní rozpočet by mohl ušetřit přibližně **3,3 miliardy** korun ročně.

Zrušení státní podpory stavebního spoření		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Téměř okamžitě lze zrušit státní podporu stavebního spoření, která má v ČR sice téměř třicetiletou tradici, ovšem vznikala ve zcela jiné situaci nedostatku úspor, neexistence hypoték a celkového nedostatku dlouhodobých vkladů (a kapitálu). Postupem času se z tohoto produktu stalo „pouze“ státem dotované běžné spoření pro některé, jež je však financováno z kapes všech daňových poplatníků.

Zrušení nebude mít dopad do finanční stability domácího trhu, neboť při postupné expiraci smluv (tedy v období až 6 let) mají stávající stavební spořitelny a jejich mateřské společnosti dostatek času na přípravu odlišné strategie poskytování stavebního spoření, transformaci stavebních spořitelen na instituce jiného typu, případně na jejich řízený zánik. Nejedná se o úplné zrušení stavebního spoření, ale pouze o zrušení státní podpory, stavební spoření by se mohlo nabízet i nadále. Výnos/úspora: **4,2 mld. Kč**

Zvýšení efektivity veřejné správy – optimalizace počtu zaměstnanců a slučování agend		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Snížení nákladů a zvýšení efektivity ve veřejné správě lze docílit kombinací několika kroků:

1. Plošné snížení počtu zaměstnanců v centrálních orgánech veřejné správy o 6 % (na tomto se již vláda dohodla, je třeba dotáhnout) – v tomto případě bude na řídicím orgánu a jeho managementu, vybrat systematizovaná místa, která zrušit s ohledem na plnění úkolů
2. Personální a procesní audity u centrálních orgánů – ihned poté spuštění externího personálního auditu, který identifikuje jednak zbytná místa a jednak možné synergie agend, které by bylo v rámci jedné organizační složky sloučit (a snížit tak počet zaměstnanců v administrativě těchto agend)
3. Slučování agend napříč organizacemi – vytipování činností (speciální vládní tým) ve frontoffice i back-office, které lze sloučit (například projekt JIM – jednotné inkasní místo pro daně a odvody) a následně optimalizovat počty zaměstnanců (i dalších nákladů), které jsou s tímto spojené

Odhad celkové úspory: 10 % ze současných nákladů = **15 mld. Kč**

Redukce počtu a reforma fungování resortních výzkumných ústavů		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Redukce počtu a reforma fungování resortních výzkumných ústavů případně i s částečnou redukcí jejich institucionální podpory ze státního rozpočtu.

Stát skrze resorty institucionálně finančně podporuje mnohé desítky výzkumných, tzv. resortních ústavů. Systém však trpí řadou dlouhodobě přehlížených neefektivností: přílišná fragmentovanost; nejasně definovaný veřejný zájem na činnostech, resp. nejasné odůvodnění potřeby veřejné institucionální podpory nebo absence jejího odůvodnění, slabá vědecko-výzkumná podpora potřeb resortů ze strany řady ústavů, resp. nízká kvalita a relevance výsledků řady ústavů. Jako velký problém se tak jeví dlouhodobě slabá výzkumná role tohoto typu ústavů v zajišťování podpory přípravy nové regulace a ex-post vyhodnocování dopadů regulace resorty (RIA procesy). Tuto roli pružněji a výrazně laciněji mohou naplnit analytické útvary jednotlivých ministerstev. Restrukturalizace a redukce činností resortních ústavů má potenciál jak fiskálních úspor státního rozpočtu skrze nižší institucionální podporu, tak zkvalitnění práce resortů na podporu regulační činnosti resortů založené na kvalitní výzkumné a analytické evidenci.

Reviz : samosprávy a nákladů na místní vlády		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

ČR má dlouhodobě neobyčejně zbytnělý sektor samospráv a místních vlád, který téměř nemá srovnání se zbytkem Evropy. Má dle počtu obyvatel nejmenší průměrnou velikost obce ze všech zemí EU (cca 1700), celkový počet obcí je naopak zcela extrémní (6254) a s výjimkou Slovenska a Francie nevídaný. To znamená, že má ČR též zcela disproporční počet volených politiků (přes 60 000) a naprosto nadprůměrné celkové personální a další výdaje na samosprávu v poměru k celkovým výdajům vládního sektoru (téměř 30 %). Díky existenci velkého počtu malých obcí dochází k neefektivnímu násobení činností, neexistenci úspor z rozsahu, kumulaci volných zdrojů na úrovni každé obce tak, aby každá měla svůj „polštář“, velkým nákladům na samotný provoz obcí a k neúměrné zátěži tohoto systému pro celé veřejné finance, neboť obce nemají vlastní zdroje, ale pouze ty, které byly vybrány a přerozděleny ze systému RUD. Komplikováno je také sladění územní plánování a rozvoj síťové infrastruktury. Pokud by nebyl administrativně zaveden limit na velikost nově vzniklé obce v roce 2000 (alespoň 1000 obyvatel), tento systém by dále bobtnal.

Z toho je zřejmé, že mohou pomoci administrativní a ekonomická opatření, která budou motivovat k postupnému slučování menších obcí do větších a přenášení činností na obce s rozšířenou působností. Změna pravidel RUD s tím, že malé obce budou mít ekonomický motiv se sloučit a velké jejich samosprávy přijmout. Je možné i stanovit minimální velikost obce administrativně, například na úrovni 1000 obyvatel či výše s tím, že menší obce by dostaly možnost přechodného období ke svému spojení s jinými obcemi. Rušit obce, kde alespoň ve dvojích volbách za sebou nebyla žádná kandidátka. Lze uvažovat o snížení počtu krajů na 8.

Výnos: **cca 10 mld. Kč** ročně při výrazné redukci počtu obcí do 1 000 obyvatel.

Snížení počtu vězňů		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

ČR má historicky velmi vysoký počet vězňů na 100 tisíc obyvatel (179) oproti průměru EU (114) a zejména oproti všem bohatším zemím na západě, severu i jihu Unie (např. Německo 70, Rakousko 91, Slovinsko 64 atd.). Postupné snížení vězeňské populace na cca 100 vězňů na 100 tisíc obyvatel (tj. o 44 procent) je realistickým cílem. Jeho dosažení vyžaduje koncepční revizi řady aspektů trestní politiky (např. zavedení náramků pro domácí vězně, dekriminálizace některých trestných činů, změny trestních sazeb, revize či zrušení speciálních skutkových podstat pro recidivisty atd.). Rozpočtový efekt odhadujeme na cca 25 procent aktuálního rozpočtu Vězeňské služby ČR – redukce počtu věznic a personálu, ale i nárůst některých výdajů (např. programy podporující rekvalifikace a návrat na trh práce).

Odhadovaná úspora: **cca 3 mld. Kč**

Redukce počtu policistů		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

ČR má historicky vyšší počet policistů na 100 tisíc obyvatel (376) oproti průměru EU (332). Zároveň počet policistů připomíná spíše high-policing země typu jihu (Kypr, Řecko, Chorvatsko, Malta), spíše než země středu a severu EU (Švédsko, Nizozemí, Německo). Snížením počtu policistů o cca 3000 by ČR přiblížila těmto zemím, zároveň by se vrátila na úroveň let 2012-2014, které nebyly z hlediska kriminality o tolik odlišná od dneška. Podle Global Peace Index za rok 2022 je Česká republika 8. nejbezpečnější zemí na světě. Zároveň ale dle dlouhodobých statistik nelze v případě ČR najít jakoukoliv přímou souvislost mezi počtem policistů a vnímanou či skutečnou mírou bezpečí a kriminalitou v zemi.

Výnos: cca **3 mld. Kč**, pokud by se braly v úvahu i výsluhy

Zr íšení/nezavádění tzv. "výchovního"		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Nekoncepční bonus za výchovu dítěte při současném navyšování důchodů stojí státní kasu dalších 19 miliard korun ročně. Je to zbytečné přidání dalšího parametru do důchodového systému. Nelze zpochybnit, že tento bonus by pomohl velkému množství lidí, zejména žen, obsahuje ale několik nedořešených problémů (například přidělení bonusu vdovcům, kteří dítě převážně nevychovávali) a ve špatné situaci současných veřejných financí jde o jednu z největších nových výdajových položek, proti které vláda nenašla adekvátní příjmy či snížení výdajů na straně druhé.

Zkráče ní doby pobírání rodičovského příspěvku		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Česká republika patří v EU k zemím s nejdelším rozsahem jak mateřské/rodičovské dovolené tak nejdelší v poskytování rodičovského příspěvku, navíc v situaci dlouhodobě extrémně nízké nezaměstnanosti a nedostatku pracovních sil v téměř všech odvětvích ekonomiky.

Zkrácením doby poskytování příspěvku o 1 rok včetně tomu odpovídající celkové částky lze snížit výdaje státu o 5–7 mld. Kč ročně.

Vzhledem k situaci na trhu práce lze navíc očekávat pozitivní efekt na výběr daní a pojištění.

Opatření by bylo vhodné doplnit snížením administrativní zátěže a požadavků pro poskytovatele služeb jeslí, dětských skupin a školek, aby zejména zaměstnavatelé mohli podpořit pracovní sílu touto službou. Uvolnění této regulace by mělo rovněž pozitivní efekt na investiční činnost v této oblasti, výběr DPH a tvorbu pracovních míst. Jedná se tak o postupné odstátňování finanční stránky péče o dítě a přenos do standardnějších nestátních parametrů. Dále by bylo možné doplnit o podněty zvyšující flexibilitu, například podněty pro návrat na trh práce před ukončením doby čerpání příspěvku.

Snížení podpory v nezaměstnanosti		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Česká republika patří dlouhodobě mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti, ale zároveň s nejdelší podporou v nezaměstnanosti. To vytváří signifikantní náklad pro státní rozpočet, a navíc působí demotivačně (min. optimalizací délky frikční nezaměstnanosti, tj. doby návratu na pracovní trh).

Proto doporučujeme restriktivní hospodářsko-politické opatření v dané oblasti.

Délka podpory:

- 5 měsíců u uchazečů o zaměstnání do 50 let věku.
- 8 měsíců u uchazečů o zaměstnání nad 50 a do 55 let věku. 11 měsíců u uchazečů o zaměstnání nad 55 let věku.

Podpora v nezaměstnanosti je první dva měsíce 65 % předchozího průměrného měsíčního čistého výdělku, pro OSVČ je to 65 % vyměřovacího základu na důchodové pojištění, přepočteného na měsíc.

Další dva měsíce je to 50 % a zbývající dobu 45 % čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

Nápady na omezení:

Snižování délky podpory: Například snížení o 1-2 měsíce v každé věkové skupině, respektive min. ve skupině do 50 let věku.

Snížení procentuální složky: Můžeme snižovat paušálně (např. na 60 % první dva měsíce, další dva na 45 % a po zbytek nezaměstnanosti na 40 %), respektive diskriminovat čas (70 % první dva měsíce, zbytek významně snížit).

Změna koncepce: Další možností je také přesunout odpovědnost na stranu zaměstnavatele, který je první tři měsíce povinen vyplácet odstupné. V tomto případě by se tato povinnost

mohla prodloužit s přihlédnutím k pobírání podpory (jde sice o snížení flexibility na trhu práce, ale pokud bude kurzarbeit, dalo/mělo by se to nějak propojit).

Fakta:

- Nezaměstnaných ve věku 50 let a více je 36,6 %.
- Nezaměstnaných v produktivním věku 25-39 let je 27,55 %.
- Nejpočetněji zastoupenou skupinou je kohorta 55-59 let.
- 37,66 % nezaměstnaných je s délkou 0-3 měsíce.
- 67,20 % nezaměstnaných má podporu pod 10.500 Kč.
- 21,66 % nezaměstnaných má podporu pod existenční minimum.

Snížení neinvestičních dotací v zemědělství		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Doporučujeme prověřit možné systémové škrty v položce neinvestiční dotace v zemědělství, zejména s ohledem na absolutní výši a nesystémovost některých položek.

Největší položkou jsou zde transfery do lesního hospodářství spojené s kůrovcem, ty činí 2,42 miliard (snížení o 20 %, úspora 484 milionů). Neinvestiční transfery do lesního hospodářství, které se pak netýkají kůrovce, činí 1,25 miliardy (snížení o 30 %, úspora 375 milionů). Politicky průchodnější a také koncepčnější bude snižovat výdaje spíše v druhé zmíněné položce. Zaměřit by se mohlo zejména na dotace pro státní podnik Lesy ČR, který je v zisku zejména díky zvýšení cen dřeva. Z tohoto důvodu by mohlo odpadnout i část výdajů směřujících do tohoto státního podniku. Zejména pak výdaje, které jsou spojené s kompenzacemi za nízkou cenu dřeva.

1 miliarda (bez COVID programů) je pak alokována v PGRLF, zde se opět nabízí snížení dotačních programů zejména pro lesnictví nebo ostatní zemědělská odvětví, vzhledem k zvýšeným cenám dřeva a ostatních zemědělských výstupů, a tedy zvýšené ziskovosti těchto odvětví (snížení o 20 %, úspora 200 milionů)

0,7 miliardy z celkových 6 miliard neinvestičních transferů pro podnikatelské subjekty bylo spojeno s COVID programy. O tuto položku tedy můžeme výdaje očistit, protože by měla logicky odpadnout.

36 milionů pak směřuje na dotace pro Vinařský fond, instituce, která slouží k propagaci lokálních producentů vína a její strategická důležitost je tedy velice malá, činnost tím pádem postradatelná (s ohledem na debatu o spotřební dani a výjimce).

Poznámka: SZIF poskytuje PGRLF spíše administrativní podporu s udělením dotací než přímé financování.

Návrhy na zvýšení příjmů veřejných rozpočtů

Zvýšit zdanění příjmů fyzických osob		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Vrátit celkové příjmy ze zdanění příjmů fyzických osob (DPFO + sociální a zdravotní pojistné) na přibližně stejnou reálnou úroveň, jakou měly před schválením daňového balíčku z prosince 2020 (obsahujícího zejména zrušení superhrubé mzdy). Nominálně by příjmy z těchto daní a pojistných měly vzrůst o 120 mld. Kč. Reforma by měla spočívat v úpravě sazeb, slev na dani, výše paušální daně a dalších parametrů, aby se (1) dosáhlo cílového navýšení příjmů, (2) snížily nebo alespoň nezvýšily rozdíly ve zdanění zaměstnanců a OSVČ oproti současnosti, a (3) dosáhlo vyšší nebo alespoň stejné míry daňové progresse, jakou měl systém v roce 2020. Konkrétní parametrizace bude řešena na dalších jednáních pracovní skupiny Veřejné finance.

Zdanění před zrušením superhrubé mzdy by zhruba **odpovídala sazba 19 %, přičemž s ní by bylo nutné sladit i sazbu srážkových daní** (dividendy, úroky apod.)

Zdanění příjmů fyzických osob může kvantitativně nejvíce přispět ke snížení strukturálního deficitu na příjmové straně zejména proto, že důležitým faktorem prohloubení deficitu byla právě reforma DPFO z prosince 2020. Její rozpočtový dopad byl odhadován na 100 mld. Kč (dnes v reálném vyjádření cca 120 mld.) a byla velkou částí ekonomů kritizována pro své proinflační dopady, fiskální nezodpovědnost a velmi sporné distribuční dopady. Zároveň současný design příjmových daní je v několika ohledech problematický. Velké rozdíly ve zdanění OSVČ a zaměstnanců (zvláště v mezinárodním srovnání) způsobují postupnou erozi daňových příjmů a porušují zásady vertikální a horizontální daňové spravedlnosti. Systém vykazuje minimální výslednou daňovou progresí, např. díky nemožnosti čerpat některé slevy nízkopříjmovými poplatníky či poměrně vysokými minimálními základy pojistných OSVČ. Doporučená reforma by proto kromě zvýšení příjmů měla být využita ke zmírnění diskutovaných problémů; zároveň již nemá smysl vracet se ke konceptu superhrubé mzdy. Výnos: **přes 100 mld. Kč**

Revize sazeb spotřební daně		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Jednotlivé oblasti, v nichž je v ČR aplikována spotřební daň, jsou natolik specifické, že nepovažujeme za odpovědné přistoupit k revizi nastavení sazeb spotřebních daní

jednorázovým fiskálním opatřením (vše o x % nahoru), ale naopak vypracovat konkrétní návrhy pro konkrétní oblasti (minerální olejopohonné hmoty, lihoviny, pivo, víno, tabák a tabákové produkty), respektive pro jednotlivé typy produktů v těchto oblastech, které se opírají o datovou a fundamentální analýzu aktuální situace na trzích se spotřebními daněmi. Některé sazby se za více než 10 let nominálně nezvýšily nebo dokonce snížily, reálně tak sazby daně trvale klesaly.

Možnosti revize spotřebních daní:

- Minerální oleje,
- Líh,
- Pivo,
- Víno,
- Tabák a tabákové výrobky,
- Legalizace trhu s konopím.

Více v Příloha 1.

Výnos: **desítky mld. Kč**

Zrušení slevy na nepracující manželku či manžela		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Navrhujeme zrušit tzv. slevu na nepracující manželku/la. Slevu 24 840 Kč na dani z příjmů fyzických osob si odečítají poplatníci, jejichž manželka či manžel má tržní příjmy nižší než 68 000 Kč ročně. Využívá ji cca 200 000 poplatníků. Tato sleva odrazuje druhého člena domácnosti od participace na trhu práce, zejména demotivuje matky od návratu na trh práce po rodičovské dovolené. Návratem do práce totiž druhý partner ztrácí právě tuto slevu. Zároveň ji nemůže využít část domácností se skutečně nízkými příjmy, kde by měla hlavní sociální význam. K prorodinné politice lze využít jiné, lépe cílené nástroje.

Odhadovaný rozpočtový přínos: **4,7 mld. Kč** (zahrnuje prostou výši slevy, nezahrnuje případné pozitivní efekty z vyšší participace na trhu práce a případné negativní efekty z vyššího čerpání jiných dávek).

Zvýšit poplatek za dobývání nerostných surovin		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Velmi rychle zvýšit výnos z poplatků za dobývání nerostů v ČR, které se šest let neměnily bez ohledu na dramatické změny tržních cen a na fakt, že sazby jsou stanoveny absolutní částkou. Zároveň vrátit logičtější systém, který užívá procentuální sazby „royalty“, a tím je významně flexibilnější a spravedlivější pro obě strany. Sazba úhrady z vydobytych nerostů pro jednotlivé dílčí základy úhrady činí nejvýše částku odpovídající 10 % referenční ceny za jednotku množství pro jednotlivé druhy vydobytych nerostů nebo jednotlivé užitkové složky. Výnos je sdílen státním rozpočtem a obcemi dotčenými těžbou. Celkový výnos pod 1 mld. Kč ročně, sazby za jednotlivé nerosty stanoveny Nařízením vlády. Poslední změna proběhla v roce 2016.

Výnos: v řádu **jednotek mld. Kč**

Nerealizovat plánované rozšíření paušální daně		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Navrhujeme nerealizovat plánované rozšíření paušální daně, které nyní prochází legislativním procesem. Návrh by výrazně snížil daně (vč. pojistných) vybraným skupinám OSVČ s tržbami mezi 1 a 2 miliony Kč, a to zejména OSVČ, kteří si mohou uplatnit paušální výdaje 60 %. Snížení daní pro tuto nejpočetnější skupinu se pohybuje mezi 45 a 110 tisíci Kč ročně na poplatníka. Z fiskálního hlediska nedává toto snižování daní smysl. Návrh prohlubuje již velmi vysoké rozdíly ve zdanění OSVČ a zaměstnanců – hlavní skupině OSVČ klesne průměrná daňová sazba na 6 až 15 procent). Toto mj. povede k další erozi daňových příjmů. Má i sporné distribuční dopady, kdy během aktuální inflace se poskytuje vysoká úleva osobám s relativně vysokými příjmy. Maximálně má smysl indexovat hranici stávajícího pásma paušální daně a výši paušální daně o inflaci.

Odhadovaný rozpočtový přínos: **0,6 až 1 mld. Kč.**

Omezení ev. rušení daňových výjimek a úlev		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Celková výše výjimek a úlev u DPFO, DPPO a DPH, které nejsou explicitně sociálního charakteru, dosahuje cca 209 mld. Kč. Daňové výjimky obecně zmenšují základ daně, vyžadují vyšší daňové sazby, podporují daňovou optimalizaci a mohou mít i sporné distribuční dopady. U řady z nich existují vhodné ekonomické argumenty pro zrušení a zejména jejich omezení či zúžení, aby byly lépe cíleny (nižší stropy, omezení na subjekty do určité velikosti, méně štedré časové testy atd.) Doporučení konkrétních výjimek k omezení či zrušení a konkrétní parametrizace jde nad rámec tohoto dokumentu a bude řešeno separátně, dostane-li NERV

takové zadání. (V předběžných diskusích byly mj. zmiňovány odpočty úroků z hypoték, osvobození příjmů z prodeje cenných papírů po časovém testu, investiční pobídky aj.)

Odhadovaný rozpočtový přínos: **jednotky až dolní desítky mld. Kč** v závislosti na konečném rozsahu.

Zpoplatnění vysokých škol		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Školné: Během 1-2 let zavést systém státem regulovaných vratných studentských grantů na živobytí (britský systém přiměřeně úročených grantů splácených dodatečnou sazbou DPFO z příjmů nad stanovenou hranici). Zároveň zavést vratné granty na úhradu školného (na veřejných i soukromých školách) a následně zavést školné na veřejných VŠ. Případně zavést pravidelný fixní poplatek (např. 5 000–10 000 Kč) za každý rok studia na VŠ, který by se progresivně zvyšoval s každým semestrem studia překračujícím standardní studijní dobu. Takto omezit výjimečně dlouhá studia.

Navrhovaný systém grantů nemůže mít negativní dopady na sociální dostupnost VŠ vzdělání a je prost rizik spojených s neschopností splácet. Výnos ze školného bude dodatečným zdrojem dotyčné VŠ na financování provozu a rozvoje, který by nebylo možné ve výhledu dostatečně financovat z veřejných rozpočtů. Systém pomůže i studentům soukromých VŠ a může v případě rozšíření zároveň usnadnit studium českých studentů na špičkových zahraničních VŠ. Systém vratných grantů může být z dlouhodobějšího pohledu výdajově neutrální nebo téměř neutrální.

Efektivnější studium: Česko vykazuje velmi dlouhou průměrnou dobu studia (vysoký věk příchodu na trh práce, hlavně vysokoškolského vzdělání) a až extrémně vysokou míru neúspěšnosti VŠ studií. Regulačním a motivačním zkrácením neefektivně dlouhé doby studia a snížením vysoké míry neúspěšnosti studie by se zrychlil příchod lidí na trh práce a zvýšil objem vybraných daní a pojistného.

Zrušení zbytných finančních institucí státu		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Stát disponuje dvěma finančními institucemi s velmi podobnou či vzájemně se překrývající náplní činnosti. Jednou je transformovaná Národní rozvojová banka (NRB), druhou Česká exportní banka (ČEB). Vzhledem k tomu, že v obou je alokován kapitál z prostředků daňových

poplatníků a činnosti obou institucí lze integrovat do jedné, je ideální méně aktivní z obou (ČEB) zrušit bez náhrady a volný kapitál použít jako dodatečný finanční zdroj pro státní rozpočet. Činnost ČEB je možné soustředit do dceřiné společnosti/agentury spadající pod NRB a k činnosti podpory exportu, pro niž je klíčová pojišťovací agentura EGAP, využít část pracovníků stávající ČEB.

Výnos: **cca 7,5 mld. Kč**

Privatizace		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Stát vlastní a ovládá velké množství firem (od standartních akciověk až po zotavovny na Přední Labské), které jsou navíc rozloženy pod mnoho ministerstev (nejvýznamněji MF a MPO). Extrémní v tomto případě je Ministerstvo zemědělství, které své podřízené podniky musí dokonce dělit do 9 skupin – od organizačních složek, které jsou orgány státní správy až po veřejné výzkumné instituce.

Získat dodatečné a chybějící příjmy prodejem (celých či části) vybraných firem je logický argument, který ale kazí realita – většina firem nabývá v této době mnohem strategičtější podoby než v minulosti (ČEZ, ČEPRO, MERO, ČEPS, Explosia, Prisko/OKD), část firem vleče právní bříž/vadu, která ovlivňuje reálnou prodejní cenu (Budvar, Jihomoravské pivovary, Prisko/OKD), a část je těžko zpeněžitelná (Česká pošta) resp. nezpeněžitelná (úcelové instituce typu Horská služba ČR, nepřímo řízená MMR). I přesto nelze na tento krok rezignovat. Jako logický se jeví postup vlády ČR, která se v první fázi rozhodla „vysát“ státní firmy pomocí dividend (ČEZ, ČEPRO, MERO, Budvar, Lesy ČR) až na hranu nutných oprav. Zde se bohužel opět setkává naprosto opačný trend a potřeba vybraných firem investovat do posilování kritické infrastruktury státu.

Zároveň má smysl hledat synergie a úspory alespoň spojováním do logických celků (Výzkumné ústavy, Zkušebny, banky) a minoritní podíly vybraných akciových společností, kde rozdrobení vlastnictví nebude komplikovat výkon služeb ve jménu státu, prodat přes BCPP. Obdobnou kapitolou je vykazování (CRAB) a prodej nepotřebného majetku obecně, což průběžně činí ÚZSVM. **Prioritou by měla být privatizace nepotřebného nemovitého majetku státu.** Zároveň doporučujeme zavést KPI's, která budou správu státního majetku minimálně korigovat.

Výnos: **miliardy korun**

Zavést karenční dobu v případě nemoci		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

Zavést opět karenční dobu v případě nemoci zaměstnance v délce 1-3 dny. To sníží náklady zaměstnavatelů a umožňuje zvýšit pojistné o sumu, která bude odpovídat úspoře zaměstnavatelů na nákladech prvních 3 dnů nemoci. Součástí by byla výjimka v době pandemie, kdy je žádoucí nemotivovat k chození do práce při nemoci.

Karenční doba výrazně snižuje počet krátkých pracovních absencí z důvodů nemoci, které jsou částečně dány zneužíváním pojistného systému. Výzkumy dopadů zavedení karenční doby v ČR v minulosti ukazují, že lidé většinou krátké nemoci nepřecházejí a krátké zdravotní problémy řeší hlavně výběrem dovolené, placeného a neplaceného volna. Výpadek výdělku v délce trvání několika málo dnů si totiž většina zaměstnanců může snadno řešit z vlastních úspor.

Revize snížených pásem DPH		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu
		

V průběhu doby byly postupně různé kategorie zboží a služeb přesunuty do snížených sazeb DPH, obvykle s cílem ekonomické pomoci spotřebitelům takového zboží a služeb. Svou povahou se jedná o plošné zvýhodnění bez ohledu na ekonomickou situaci dotčených subjektů (například nízké DPH na potraviny i pro vyšší příjmové skupiny).

V minulosti se navíc ukázalo, že změny DPH se nepropisují plně do cen, kdy při snížení DPH na některé kategorie služeb tyto sice krátkodobě zlevnily, ale následně značná část rozdílu byla promítnuta do marží dodavatelského řetězce.

V seznamu snížených sazeb DPH se rovněž nachází i služby, které nelze považovat za základní životní potřeby nebo za zboží a služby konzumované příjmově slabšími kategoriemi obyvatelstva (například nová umělecká díla, řezané květiny, živá zvířata, sauny a solária a pod) nebo služby které jsou svou povahou společensky nákladné nebo škodlivé a snížená DPH představuje neodůvodněnou motivaci k jejich vyšší spotřebě (svoz odpadu, některé druhy paliv...).

Ačkoliv nejsou NERVu k dispozici detailní informace o výběru DPH podle jednotlivých kategorií zboží a služeb, navrhuje revizi všech položek zařazených do snížených kategorií DPH a jejich přeřazení do základní sazby, nebo přesun z nižší snížené sazby do vyšší, pokud se nejedná o zcela jasné zdravotní a sociální potřeby nebo zboží a služby dotčené mezinárodními dohodami

nebo směrnicemi EU (např. finanční a pojišťovací služby). Vzhledem k celkovému výběru DPH by se zásadnější změnou mohlo dosáhnout vyšších výnosů v řádu desítek miliard.

Změna může mít mírně proinflační efekt, nicméně omezený jak rozsahem změny, poměrem k celkovému spotřebnímu koši, ale i výše zmíněným efektem částečné kompenzace v maržích dodavatelského řetězce.

Zvýšit daň z nemovitých věcí		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Zvýšit zákonem dané parametry daně z nemovitostí tak, aby se jejich relativní úroveň vrátila ke stavu roku 2013. Relativní úroveň je možno stanovit různě (v pořadí dle výše výnosu): (1) dle inflace, (2) dle podílu výnosu daně na HDP, (3) dle růstu cen nemovitostí. Případně parametry daně zvýšit výrazněji s tím, že o tento dodatečný výnos obcí budou sníženy příjmy obcí z ostatních daní (v RUD), což bude dodatečný výnos pro SR. Zároveň zavést automatickou každoroční valorizaci přinejmenším podle tempa inflace, případně podle nominálního růstu HDP. Pokud se valorizovat nebude, podíl výnosu daně na HDP se bude v delším období asymptoticky blížit nule.

Daň z nemovitosti v ČR byla a je na extrémně nízké úrovni. Její reálný výnos výrazně degradovala a poslední dobou degrduje inflace. Zátěž daňových poplatníků se snižovala s růstem mezd. Daň nemá distorzní dopady na pracovní motivace. Její zvýšení může snížit poptávku po investičním držení nemovitostí, tlačit dolů ceny nemovitostí a oslabovat inflační tlaky. Kompletní výnos daně jde do příjmů obecních rozpočtů. V případě jejího výraznějšího navýšení může SR uspořit na dalších složkách RUD.

Výnos: **miliardy korun**

Globální a evropské reformy korporátní daně		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Některé nadnárodní firmy se vyhýbají placení daní z příjmů právnických osob, například přesouváním svých zisků do daňových rájů. České veřejné rozpočty kvůli tomu přichází o jednotky až nízké desítky miliard korun ročně. Tyto daňové úniky je možné omezit reformou daňového systému, především na evropské nebo globální úrovni. Nejvýznamnější je návrh na zavedení Pilířů 1 a 2 domluvený v roce 2021 na půdě OECD zhruba stovkou zemí včetně všech členských států Evropské unie. Pilíř 2 by znamenal minimální zdanění firem ve výši 15% a jeho

schválení je v současnosti projednáno v Evropské unii. V Evropské unii je také očekáván v první polovině roku 2023 nový návrh na společný konsolidovaný základ daně firem, tzv. BEFIT. Každá z těchto reforem by pravděpodobně zvýšila roční příjmy českých veřejných rozpočtů v řádu jednotek miliard Kč.

PPP a výkonové zpoplatnění dopravní infrastruktury		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Zdražení dálnic, přechod na výkonové zpoplatnění, přesun na PPP a koncesní systémy.

Česká republika zaostává v dálniční infrastruktuře, která je přetížena a limituje mobilitu a ekonomický rozvoj. Z pohledu nákladů na zásadní dobudování a údržbu dálniční sítě je potřeba vážně zvažovat všechny možnosti snížení negativního dopadu na rozpočtový deficit, a to jak krátkodobě, středně i dlouhodobě, systémově.

Prvním krokem by mělo být zásadnější zvýšení ceny dálničních známek o 50-100 %, zdůvodnitelné jednak přetížeností komunikací, tak i nutností jejich budování. Očekávané zvýšení příjmů v řádu 4-5 miliard ročně i po zohlednění mírného poklesu prodeje dálničních známek.

Zásadnější změnu v nákladech na dálniční síť by představoval přesun na koncesní systém provozování nových ale i stávajících dálnic, podpořený zavedením výkonového zpoplatnění užívání dálnic i pro osobní a užitkové automobily v rámci ekonomické efektivity (dodatečného užítku z použití dálnice vs. alternativních komunikací). Pozitivní efekt na dlouhodobý stav veřejných financí pak může v **delším časovém horizontu dosahovat řádu desítek miliard ročně.**

Zrušení školkovného		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Zrušit roční slevu na dani (DPFO) ve výši výdajů na poplatky za školku, dnes se stropem na úrovni zákonné minimální měsíční mzdy.

Tuto slevu si dnes mohou odečítat pouze ti rodiče, kteří vydělávají dostatečně na to, že i po uplatnění slev na poplatníka, děti a nepracující manželku mají dostatečně vysokou daňovou povinnost, ze které mohou slevu na dani za školkovné uplatnit. Tito rodiče, díky slevě na dani, fakticky žádné školkovné nehradí. Školkovné naopak musí hradit rodiče s nízkými

výdělky nebo bez nich (např. často samoživitelé s dětmi). Pokud dosud nebyl sociální důvod platby školkového promíjet nízkovýdělečným rodinám, není sociální důvod je promíjet rodinám s vyššími příjmy.

Výnos: **desítky milionů korun**

Snížení počtu osob v exekuci		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Snížením počtu osob v exekuci zvýšit výběr daní včetně pojistného skrze zvýšení oficiálně přiznané zaměstnanosti. Snížení je třeba dosáhnout (i) snižováním extrémně vysokého počtu osob, které v exekuci již jsou (nyní např. milostivé léto č. 2) a (ii) trvalým snížením počtu těch, kteří do předlužení a následně exekucí průběžně vstupují.

Lidé v exekuci mají výrazně snížené motivace oficiálně pracovat, protože většina výdělku je jim odebrána na umořování dluhu a příslušenství. Opatření by výnosy veřejných rozpočtů zvýšilo jak přímo (snížení šedé zaměstnanosti), tak nepřímo skrze celkově vyšší celkovou zaměstnanost.

Rozšíření dostupnosti předškolních zařízení a zvýšení předvídatelnosti jejich dostupnosti pro rodiče i budoucí rodiče		
Podpora NERV	Rychlost náběhu	Vztah ke strukturálnímu saldu

Česko vykazuje extrémně vysoký propad zaměstnanosti žen v době rodičovství, včetně vysokého podílu solidně vzdělaných žen mezi nimi. Je to primárně způsobeno dlouhodobě přetrvávající místní nedostupností služeb předškolní péče a výchovy v řadě lokalit, namnoze tam, kde je vysoká koncentrace vzdělaných matek. Nižší zaměstnanost matek nejen snižuje daňové výnosy (nepracují a neplatí daně), ale někdy i zvyšuje vyplácené sociální dávky. Dlouhodobý pobyt mimo trh práce také snižuje jejich budoucí produktivitu práce. Na dané téma existuje řada domácích i zahraničních výzkumů včetně cost benefit analýz.

Příloha 1: Revize spotřebních daní

1. Minerální oleje

Profesionální nafta: Jedná se o systémové opatření, dopad do zvýšení výnosů závisí na mnoha faktorech:

o sazby v ostatních zemích EU (čím vyšší, tím vyšší potenciál výnosu v ČR), o měnový kurz (slabší koruna spíše zvyšuje potenciál výnosů v ČR díky sazbě v CZK), o ekonomický růst (čím vyšší export/import/tranzit, tím vyšší váha sazeb v ČR v mezinárodní konkurenci). Implementace dává možnost zvýšit sazbu spotřební daně (např. na úroveň benzínu 12,84 Kč/l.) při poskytnutí vratky pro profesionální dopravce (možno na úroveň ke vstupu do EU, tedy 9,95 Kč/l.). V minulosti (při sazbě 10,95 Kč/l.) proběhly různé odhady¹, většinou v řádech jednotek miliard Kč. Nyní by se vyšší daň týkala zhruba poloviny tuzemské výtoče nafty (osobní vozy), potenciálního zvýšení tankování zahraničních vozů je diskutabilní (nižší sazba, než je teď, nemůže být aplikována – muselo by dojít ke zvýšení sazeb v okolních zemích nebo oslabování CZK).

Odhad výnosu: 1-5 mld. Kč (nutno propočítat).

Plovoucí daň: Záviselo by na tom, s jakou mírou by byly změny aplikovány – v zásadě dává smysl reagovat na změny kurzu nebo změny sazeb v okolních zemích + relevantních zemích pro dopravce (Slovensko, Itálie, Španělsko, Belgie atd.). Opatření posiluje možnost MF řídit cenu na trhu.

Odhad výnosu: Stovky mil. Kč až jednotky miliard Kč ročně v závislosti na externích vlivech.

Změna sazeb: Zvýšení sazeb reflektující nízkou cenovou elasticitu poptávky a současnou neklesající spotřebu při vysokých cenách. Pozor ale na case study z roku 2010, kdy došlo ke zvýšení sazeb u motorové nafty a benzínu o 1 Kč/l, s předpokladem výběru 88,6 mld. Kč, vybralo se ale jen 81,4 mld. Kč.

Odhad výnosu: Jednotky miliard Kč.

Zdanění elektromobility: Penetrace trhu je nízká, čemuž by odpovídala i daň. Jedná se spíše o fiskální signalizaci. V roce 2021 se v ČR prodalo 2646 elektromobilů.² Letos (1-8) čísla zatím ukazují růst o 64 %.

Odhad výnosu: Max. desítky milionů Kč.

2. Líh

Změna sazeb: Změna sazeb je diskutabilní, ale samozřejmě možná. Nutno počítat s argumentací Celní správy ČR po posílení dozoru nad černým trhem.

Odhad výnosu: Max 1 mld. Kč

Omezení výjimky: Omezení výjimky předpokládá tlak na dramatický růst stínových transakcí, proto v legislativě spíše dochází ke zvyšování limitu pěstitelského pálení na osobu. Pokud

¹ <https://www.autokaleidoskop.cz/Ruzne/DKV-navrhuje-model-profesionalni-nafty/>

² <https://www.hybrid.cz/za-rok-2021-pribylo-v-cesku-o-petinu-mene-elektromobilu-vede-skoda-enyaq-iv/>

bychom vyšli z dat 2021 (vyměřená daň 429 mil. Kč), je ceteris paribus potenciál zvýšení výnosů při dorovnání sazby max. 419,8 mil. Kč.

Odhad výnosu: Nízké stovky milionů Kč

Změna způsobu zdanění: Jednalo by se o komplexní změnu zdaňování alkoholu na trhu s lihovinami.

Odhad výnosu: 1-2 mld. Kč.

3. Pivo

Změna sazeb: Změna sazeb daně má vysoké politické riziko a nízký potenciál příjmů.

Odhad výnosu: Max do 1 mld. Kč.

Omezení výjimek: Pokud bychom všechny výstavy piva v níže zdaněných sazbách pronásobili základní sazbou 32 Kč/hl., dostaneme hypotetický výnos 452 mil. Kč.

Odhad výnosu: Nízké stovky milionů Kč.

4. Víno

Sjednocení sazeb: V roce 2021 bylo na trhu uvedeno 2103979 hl tichého vína. Pokud bychom použili sazbu pro šumivá vína a meziprodukty 2340 Kč/hl, dostaneme hypotetický výnos 4,9 miliardy Kč.

Odhad výnosu: Až 5 miliard Kč.

Zavedení snížené sazby: M. Kalousek navrhoval sníženou sazbu 1000 Kč/hl., která by dle trhu 2021 ceteris paribus přinesla cca 2,1 miliardy Kč.

Odhad výnosu: Cca 2 miliardy Kč.

5. Tabák a tabákové výrobky

Cigarety: Záviselo by na míře zvýšení sazby (obvyklé jsou daňové kalendáře na několik let), ale lze předpokládat rychlý impakt (na základní sazbu jsou navázány sazby pro řezaný tabák a zahřívávací tabák). Zatím nebyl publikován záměr pro období po r. 2023.

Odhad výnosu: Cca 1 mld. Kč.

Řezaný tabák: Růst zdanění na úroveň současného zdanění cigarety.

Odhad výnosu: Do 1 mld. Kč.

Zahříváný tabák: Změna zdanění ze současného obsahu tabáku v náplni na zdanění za ks (s přihlédnutím k riziku daňové optimalizace definovaného 1 ks) a postupný růst zdanění na 40 až 50 % zdanění klasických cigaret.

Odhad výnosu: Jednotky miliard Kč.

Elektronické cigarety: Záviselo by na míře zdanění, problém je s prozatímní nízkou evidencí a možností vzniku černého trhu (zasílání zahraničních zásilek s náplněmi – liquidity a neodborné domácí namíchávání náplní).

Odhad výnosu: Nižší stovky milionů Kč.

Nikotinové sáčky: Nový výrobek, trh je zatím velmi malý.

Odhad výnosu: Desítky milionů Kč.

6. Legalizace trhu s konopím

Potenciální příjmy ze spotřební daně, DPH, DPFO, případně prodeje licencí. Dle odhadů 800-900 tis. aktivních uživatelů konopí v ČR. Důležité je nastavení podmínek nediskriminačně, aby se maximum uživatelů přehouplo do oficiální ekonomiky.

Německo: Příjem z liberalizace v Německu se odhaduje na cca 120 mld. Zajímavé je, že dle informací Národního protidrogového koordinátora Němci ví, že výrobou nedokáží saturovat potenciální trh ani ze 40 %, takže je zde významný potenciál exportu z ČR.

Předpoklad: průměrná cena 1 gramu marihuany bude 250 Kč (levnější varianty v coffee shopech v Amsterdamu stojí kolem 10 EUR/gram).

Výnosy z každého gramu: 52,5 Kč (za předpokladu DPH ve výši 21 %) + 62,5 Kč (za předpokladu spotřební daně ve výši 25 %) = 115 Kč z každého gramu.

Odhad výnosů: Pokud by 900 tis. aktivních uživatelů vykouřilo 2 gramy měsíčně (konzervativní odhad), výnosy z DPH a spotřební daně by dosahovaly cca 2,5 mld. Kč ročně. "

7.2. Naplňování priorit předsednictví České republiky v Radě EU